

KANNANOTTO EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry on tyytyväinen, että hallituksen esitys uudeksi vammaispalvelulaiksi 91/2022 vp on edennyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn. Kiitämme mahdollisuudesta saada lausua lakiesityksestä. Esitys on monilta osin kannatettava: esimerkiksi vammaisen lapsen perhe on huomioitu aiempaa paremmin. Olemme kuitenkin erittäin huolissamme yhdenvertaisuuden toteutumisesta YK:n vammaisoikeussopimuksen mukaisesti. Siksi esitämme seuraavia korjauksia lakiesitykseen.

1. Vammaisperheiden maksurasitusta on vähennettävä

Normaalisuusperiaatteen mukaan vammasta ei saa koitua perheelle ylimääräisiä maksuja verrattuna tyyppisesti kehittyvien lasten perheisiin. Maksurasituksen kasvu asettaisi vammaisperheet eriarvoiseen asemaan verrattuna niihin perheisiin, joissa ei tarvita vastaavia palveluita.

Lakiesityksessä maksurasitus on kasvamassa monille perheille liian korkeaksi. Useat vammaisperheet ovat esittäneet huolensa siitä, miten maksuista selvitään jo muutenkin vaikeissa elämäntilanteissa.

Maksurasituksen vuoksi osa perheistä saattaa jättää tarpeelliset palvelut käyttämättä. Tämä vaikeuttaa vanhempien työssäkäyntiä ja perheiden hyvinvointia entisestään.

- Lakiesityksen mukaan vammaisen lapsen asuessa kodin ulkopuolella lapselta ja hänen vanhemmiltaan perittävä maksu voi olla yhteensä 1 860,20 euroa kuukaudessa. Maksu on kohtuuttoman korkea muun maksurasituksen lisäksi. Maksun tulee perustua lapsen omiin tuloihin.
- Vammaiset lapset tarvitsevat aamu- ja iltapäivätoimintaa koko peruskoulunsa ajan, toisin kuin tyyppisesti kehittyvät oppilaat. Palvelu on välttämätön vanhempien työssäkäynnin kannalta. Vamman vuoksi tarvittava koulun aamu- ja iltapäivätoiminta tulee viimeistään kolmannelta luokalta alkaen järjestää jatkossakin maksuttomana.
- Kuljetusten maksurasitus lyhytaikaiseen huolenpitoon sekä työ- tai päivätoimintaan kasvaa lakiesityksessä merkittävästi. Kuljetusten tulee olla maksuttomia seuraaviin lakiehdotuksen mukaisiin, vamman vuoksi tarvittaviin palveluihin: päivätoiminta, valmennus, erityinen osallisuuden tuki, tuettu päätöksenteko, vaativa moniammatillinen tuki ja lyhytaikainen huolenpito.

2. Voimavararajaus on poistettava henkilökohtaisesta avusta

Yhdenvertaisuus ja YK:n vammaiskomitean ratkaisu (CRPD/C/26/D/46/2018) edellyttävät, että myös vahvinta tukea tarvitsevien ihmisten tulee saada tarvitsemansa henkilökohtainen apu. Lakiin olisi nyt jäämässä henkilökohtaisen avun syrjivä voimavararajaus, joka perustuu avunsaajan kykyyn määritellä tarvittavan avun sisältö ja toteutustapa. Esitämme ensisijaisesti voimavararajauksen poistamista.

Mikäli voimavararajaus kuitenkin jää lakiin, erityinen osallisuuden tuki tulee säätää yhtä vahvaksi kuin vapaa-ajan henkilökohtainen apu. Sen minimituntimäärän tulee olla vapaa-ajan henkilökohtaisen avun tavoin 30 h/kk heti lain voimaantulosta alkaen. On kestävämpää, jos eniten apua tarvitsevat saavat sitä selvästi muita vähemmän.

Rahoitus lakiesityksen ja YK:n vammaissopimuksen edellyttämiin palveluihin on turvattava kaikilla hyvinvointialueilla.

Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry:n hallituksen puolesta,
Päivi Lilja, toiminnanjohtajan sijainen
paivi.lilja@jaatinen.info, 0504759220

